

Posudek oponenta rigorózní práce

Mgr. Radima Woláka

„Mediální výchova v ČR: k zavádění nového tématu do vzdělávacího systému,“

předkládané v roce 2017 na Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Praha

Málokdy se stane, aby autor rigorózní práce měl za sebou bohatou publikační činnost, jako k tomu došlo v tomto případě, kdy Radim Wolák coby autor a spoluautor řady statí a empirických šetření k tématice mediální výchovy zúročuje své odborné znalosti i praktické pedagogické zkušenosti v předkládané práci. S takovým zázemím „v zádech“ by se zdálo, že napsat souvislý odborný text a shrnout v něm vše, co dosud autor nastudoval, napsal a uveřejnil, i odučil, bude poměrně snadné, ale podle mého názoru tomu tak nebylo.

Předložená práce Radima Woláka si klade za cíl přispět k poznání procesních specifik zavádění mediální výchovy do českého vzdělávacího systému, aniž by v úvodních pasážích explicitně obsahovala metody, kterými chce daného cíle dosáhnout. Svou snahu opírá autor o tři nosné kapitoly, v nichž se snaží – ne vždy úspěšně – postupovat systematicky: nejprve pojednává o společenské potřebě mediální gramotnosti a s ní spojené mediální výchově, včetně jejích východisek a hlavních témat. Kapitola druhá, nejrozsáhlejší, se soustřeďuje na vývoj představ o podobě mediální výchovy od prvorepublikového konceptu, který byl diskutován na stránkách jedinečného, a dosud z hlediska obsahu i formy v českém prostředí nepřekonaného, periodika *Duch novin*, až po aktuální kurikulární dokumenty MŠMT. Třetí kapitola o implementaci mediální výchovy se vedle periodizace zavádění mediální výchovy do výuky na základních školách a gymnáziích zaměřuje na přehled metodických materiálů včetně učebnic zpracovaných k problematice mediálního světa. I když z jednotlivých kapitol a podkapitol rigorózní práce vyplývá heterogenost přístupů k pojmovému vymezení jak mediální gramotnosti, tak mediální výchovy, včetně přístupů, jak mediální výchovu učit, považuji za důležité, že se Radim Wolák odhodlal k systemizaci nejrůznějších názorů o konceptualizaci, institucionalizaci a implementaci mediální výchovy v českém školském systému. Neopomněl zároveň připomenout diskuse o aplikaci a uplatnitelnosti doporučených zkušeností ve výuce mediální výchovy na základních školách a gymnáziích.

Radim Wolák charakterizuje svou rigorózní práci jako přehledovou studii, přesto je z textu jeho práce zřetelná podpora problémového přístupu k výuce mediální výchovy,

k vedení žáků a studentů při formulování, analýze a návrzích řešení problémů a otázek z mediálního prostředí.

Přes veškerou autorovu snahu působí text rigorózní práce jako celek nesourodým dojmem - tato nesourodost je podle mého názoru způsobena zařazením již dříve publikovaných textů, nyní doplněných o další poznatky a vložení takto vzniklých textových celků do jednotlivých kapitol a podkapitol. Nejenže tak dochází k nejednotnosti funkčních stylů, kdy se publicistický styl míší se stylem vědeckým, ale není propracováno celkové vyznění textu se záměrem neopakovat již sdělené informace (několikrát jsou například vyjmenována průřezová témata RVP na s. 60 a 73, aniž by to posloužilo k plynulosti textu), některé kapitoly jsou navíc obsahově nevyvážené. Domnívám se, že k největší nevyváženosti došlo mezi druhou a třetí kapitolou, kdy právě třetí kapitola měla představovat těžiště celé práce, neboť se zabývá hlavním tématem, kterým bylo zavádění mediální výchovy do českého vzdělávacího systému. Právě v této části práce mohlo být zařazeno alespoň nastolení základních problémů oborové didaktiky mediální výchovy, které však zůstaly pro čtenáře pouze v rovině tušení. Což je jistě škoda, uvědomíme-li si několikaletou autorovu pedagogickou praxi v dané oblasti. To, co na počátku vzniku této rigorózní práce vypadalo jako svébytná konkurenční výhoda, reprezentovaná řadou již publikovaných textů, se v konečném vyznění v některých pasážích práce obrátilo proti celkovému lepšímu vyznění celé předkládané práce.

Rigorózní práce se tematicky pohybuje jak v oblasti mediálních studií, tak i v oblasti pedagogiky, proto se zásadním způsobem dotýká oborové didaktiky, v tomto případě didaktiky mediální výchovy. Právě z tohoto důvodu nejednu polemiku či výhradu vzbuzuje používání termínů „metodicko – didaktická“ (s. 101) či „didakticko – metodické“ (s. 97) zejména ve třetí kapitole. V situaci, kdy u nás dochází k intenzivním snahám o konceptuální a badatelskou rekonstrukci oborových didaktik, by mělo být autorovi takto zaměřené práce zřejmé, že metodická stránka tvoří nedílnou součást didaktiky, která – pokud její obsah zjednodušíme – odpovídá na základní otázky: co učit?, koho dané téma učit?, proč dané téma učit, jak dané téma učit?

Zřejmě nedostatečná závěrečná kontrola napsaného textu se stala příčinou poměrně velkého množství písařských chyb, včetně chyb pravopisných (např. shoda podmětu s přísudkem na s. 78), což zcela zbytečně snižuje celkové vyznění textu. Na straně 84 není dokončena věta „V předchozím období“, ačkoli místo je na ni na stránce vynecháno.

I přes uvedené výhrady přináší rigorózní práce řadu významných podnětů pro výuku mediální výchovy na základních školách a gymnáziích, autor zpracoval velké množství literatury. Rigorózní práce Mgr. Radima Woláka splňuje požadavky na práce tohoto druhu, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Českých Budějovicích 14. března 2017

PhDr. Helena Pavličíková, CSc.